EESTI PEREKONNANIMERAAMATUST

MARJA KALLASMAA, UDO UIBO, PEETER PÄLL

Aastal 2016 sai rahastuse algatus koostada analoogiliselt Eesti kohanimeraamatule (edaspidi EKNR) raamat meie perekonnanimedest. Eesti perekonnanimeraamat (EPNR) on kavandatud ülevaatenähtuna Eestis pandud perekonnanimedest. 2019. aastal möödub 200 aastat Liivimaa talurahvaseadusest, millega nähti esimest korda ette eestlastele kohustuslik perekonnanimede panemine. Teatav osa eestlasi, näiteks Kanepis ja Vastse-liinas, said perekonnanimed juba varem. Perekonnanimede panek tekitas eestlastel uue isikunimede kihi, mida kajastab ka ajuti kasutust leidnud termin *liignimi*. See kiht tugines aga paljuski olemasolevale nimevarale, eriti lisanimedele-talunimedele ja isanimedele; perekonnanimeks pandi ka ametinimetusi, loodusest lähtuvat sõnavara jm; tulemuseks üsna omanäoline nimistu. Paigutist perekonnanimede võõrkeelsust aitas tasandada 1920.–1930. aastatel aset leidnud perekonnanimede eestistamine, mis muutis nimede keelsuse üldpilti tuntavalt.

Kokkuvõtlik ülevaate-teos Eesti perekonnanimedest seni puudub, kuigi on põhjalikke käsitusi, alates Andrus Saareste 1934. aasta uurimusest „Eesti liignimedest varemalt, nüüd ja tulevikus”, jätkates Edgar Rajandi ning Helmut Tarandi nimeuurimustega 1960.–1970. aastatel (1966 „Perekonnanimedest ja nende uurimise ülesannetest” ning „Meie perekonnanimede liigitamisest ja seletamisest”) ning lõpetades Kairit Henno metodoloogiliselt eeskujuliku piirkonnauurimusega „Jaani kihelkonna priinimed” (2000). Väga palju kasulikku sisaldub ajaloolaste, nt Aadu Musta uurimustes (sh 2000 „Eestlaste perekonnanaloo allikad”, 2015 „Perekonnanaloo uurija käsiraamat”).

Perekonnanimede ainek on tänapäeval suhteliselt hästi kättesaadav, tänu Rahvusarhiivi digikogule Saaga ja Aadu Musta juhendamisel koostatud andmebaasile OnomastikaNET (eraldi andmed XIX sajandi alguses pandud ning XX sajandil eestistatud nimede kohta). Perekonnanimede sõnaraamatud on ilmunud paljudes maades, sh Hollandis, Leedus, Norras, Saksamaal (mitu eri väljaannet), Šotimaal ja Taanis, Eesti raamatu lähim eeskuju on Soomes välja antud „Sukunimikirja” (Pirjo Mikkonen, Sirkka Paikkala), mis on mitmes eri trükkis ilmunud 1984. aastast alates.

Perekonnanimeraamatu projekti on ette valmistatud kaks aastat, idee sündis perioodiliselt toimunud kohanimeraamatu seminaridel, sest perekonnanimede materjal on kohanimedega tihedalt seotud. Nagu kohanimeraamatu projekti puhulgi, kavandatakse perekonnanimeraamat sisuliselt teha mitme asutuse koostöös, sh osaleksid Eesti Keele Instituut, ülikoolide nimeuurijad, Võru Instituut ja pärimusosa koostamisel Eesti Kirjandusmuuseum. Töösse loodetakse kaasata ka genealooge jt.

Raamatu mahuks on kavandatud 6000 märksõna, mis peaks hõlmama neid perekonnanimesid, mille sagedus (nimekandjate arv) Eesti rahvastikuregistri andmeil on 30 ja rohkem. Märksõnastik hõlmab eeskätt Eestis pandud perekonnanimesid, mis tähendab, et sinna satub ka Eestis pandud

võõrkeelseid perekonnanimesid, kui nende sagedus on 30 ja enam. Täiskujul peaks perekonnanime artikkel sisaldama järgmist teavet: perekonnanimi, sagedus rahvastikuregistris, nime hääldus (välde ja palatalisatsioon), nime käänamine; ajaloolised andmed perekonnanime paneku kohta, sh vanimad registreeringud ja perekonnanime geograafiline lähtepunkt (ainutekkelise nime korral) või algne levimus (mitmetekkelise nime korral); peamised hüpoteesid perekonnanime päritolu/etümoloogia kohta; andmed nime eestistamise vm muutmise kohta; võimaluse korral perekonnanime kohta käiv pärimus ja lõpuks allikaviited. Sissejuhatuses antakse perekonnanimede üldiseloostust ja senise uurimise ülevaade.

Käesolevas kirjutises ei käsitle me niivõrd teoreetilisi probleeme, kuivõrd esitame tutvustuseks 30 prooviartiklit. Märknime järel on sulgudes nimekandjate arv 2017. aasta alguse seisuga rahvastikuregistri väljavõttes, nimede sagedust 5 ja vähem ei ole isikuandmete kaitse kaalutlustel näidatud. Artikli vormistus püüab üldiselt järgida EKNR-i vormistust ja lühendeid. Artikli päises nime järel on lühikokkuvõte nimepanekukohtadest (E = Eestimaa, L = Liivimaa, S = Setomaa, I = Eesti Ingeri) või -kihtidest (VAN = vanem, enne nimepanekut saadud perekonnanimi, EES = eestistatud perekonnanimi). Lisatud on maakondade (Ha = Harjumaa, Jä = Järvamaa, Lä = Läänemaa, Pä = Pärnumaa, Sa = Saaremaa, Ta = Tartumaa, Va = Valgamaa, Vi = Virumaa, Vl = Viljandimaa, Võ = Võrumaa) ja kihelkondade lühendid, mõisa nime on tarbe korral mainitud artiklis.

Aigro (196) [*ˈaigro*]. **L** Võ Kan

Vana-Piigandi mõisas (Kan) pandud ainukordne perekonnanimi (koguduse hingeraamat 1809–1819 *Aigro*, mõisa hingeloend 1834 *Aigro*). Kui üldjuhul anti perekonnanimed mõisas ja jõudsid sealt kiriku hingekirja, siis Kanepi kihelkonnas oli vastupidi. Sealne pastor Johann Philipp von Roth (1754–1818) pani talurahvale perekonnanimed juba enne pärisorjusest vabastamist ning al 1810. a-st on meetrikaraamatus kasutatud tema antud perekonnanimesid. Terve kihelkonna perekonnanimed leiduvad koguduse hingeraamatus 1809–1819. Pastor Rothi antud perekonnanimed on valdavalt eestikeelsed, lihtsad ja napid (*Jalg, Kassi, Laud, Leib, Lännik, Warn, Wäits* jms). Nende hulgas leidub lõunaeesti murdekeelendeid (*Eespäiv* 'esmaspäev', *Hallap* 'halapaju', *Kevväi* 'kevad', *Komitz* 'osmik, kuur, kuut, varjualune', *Nulk* 'nurk', *Rattus* 'ratsuti', *Rügga* 'rukis' jt). Ehkki *haigur* on tänapäeval laialt tuntud linnunimetus, on tegemist Wiedemanni sõnaraamatu põhjal kirjakeelde toodud ja sedakaudu levinud sõnaga, mis on murretes üpris haruldane (XX saj registreeritud toonekure tähenduses üksnes Harglast kujul *haigri* ~ *haigru* ja Rõugest kujul *haibri*). Kanepi on Võru murde põhjapoolseim murrak ja sõnaalgulise *h* esinemine on ebakindel, mida kajastab ka selle puudumine *Aigro* nimes. – UU

EAA.1267.1.289:71–73, lk 132, 135–136, 141; EAA.1865.2.18/5:2, 4, 8–10, L 1p–1a, 2p–3, 6p, 7p–9; Must

Albi (33). **E** Vi Jõh

Ontika mõisast (Jõh) pärit ainukordne perekonnanimi, mis tugineb varem käibinud lisanimele (1834 *Alby Jaan* > 1835 *Jaan Alby*). Nimi viitab suguvõsa esiisa päritolule, kes oli Ontika mõisasse tulnud 1752. a Järvamaalt Albu (sks

Alp) mõisast. Albi nime on eestistatud üks kord ja asemele valitud lähedase kõlaga Albri (Võhmuta 1939). – UU
EAA.1864.2.IV-3:200, L 193p; EAA.1864.2.VIII-117:370, L 375p–376;
EAA.1864.2.VIII-118:147, L 153p–155; Must

Anvelt (135) <-i>, [ˈanv`elt] <-veldi>, Anveltdt <-i>. L VI *Pil*

Kõo mõisast (*Pil*) lähtuv ainukordne perekonnanimi (1826 *Anwelt*) on nimeandja omalooming, mille aluseks on Anni Mikhle talu nimi. Viimast kajastab priinime esiosa *An-*; *Anni Tonnise* talu pererahvas sai nimeks *Annow*. Lõpposa *-welt* (vrd sks *Welt* 'maailm'), mida kohtab paaris muuski Kõo mõisa nimes (*Maimwelt*, *Truwelt*) ning ka mujal pandud nimedes, on pärisaks perekonnanimedes tavatu. Tõenäoliselt on silmas peetud sõna *Feld* 'põld', mis on saksa perekonnanimede formandina tavaline. Nime tähendus oleks sel juhul 'Anni põld', mis on vahest ka usutavam kui 'Anni maailm'. Nimede eestistamise ajal on perekonnanimest Anvelt (ühel juhul Anveltdt) loobutud 17 korda; asemele valitud nimi algab valdavalt A-tähega (Aaslaid, Aasma, Aasna, Aaste, Aava, Airik, Alas, Allikvee, Andla, Arandi, Avas, Avasalu). – UU
Duden 2005: 818, 926; EAA.1865.3.219/5:2, 42, L 1, 41p–42 jm; Must

Berg (226) <-i>, koh ka *P'erk*. L Ta *Lai*, Võ *Kan Urv* / E Ha *Kei*, Jä *Pee*

Pandud kokku kaheksas mõisavallas, sh kolmes Keila khk mõisas ja Naissaa-rel. Nimi on saksa päritoluga (*Berg* 'mägi'). Eestistatud on 88 perekonnanime Berg, kusjuures 22 neist said uueks nimeks Pärj ja üks Peri, tõlkevastet *mägi* sisaldavad võetud nimedest Mäekivi, Mäemets, Mäeorg, Mägist, Aasamäe, Avamägi, Kaldamäe, Kasemägi, Lillemäe, Lillemägi, Pärnamägi, Raidmäe, Uudemäe, Uusmäe. Muud on eripalgelised, tuntuim vast Ariste nimi professor Paul Ariste kaudu. – MK
Must

Daum (45) <-i>. E Ha *Jür*, Lä *Phl Vig*, Vi *VJg VMr*

Pühalepas on pandud kirikumõisas (1835 *Daum*), aga kihelkonnas mujal on perekonnanimeks pandud ka Pöial. Vigalas on pandud 1835 *Daum* mõisatöölisele. Nimi võiks olla tuletatud saksa sõnast *Daumen* 'pöial'. Daum esineb perekonnanimena ka saksa aladel, kus seda ongi seostatud alamsaksa sõnaga *duum* 'pöial' lühikasvulise inimese kohta. Nimekuju Daum oleks ülemsaksa-pärastamine. Eestistamisel on Daum asendatud nimega Tamme. – MK
EAA.1864.2.VIII-84:18, L 17p; EAA.1864.2.VIII-198:3, L 2p;
EAA.1864.2.VIII-134:23, L 23p; EAA.1864.2.VIII-132:102, L 102p; Heintze 1908: 49; Must

Ehala (161). S / EES

Eesti Vabariigi algusaastail Petserimaal kolm korda võetud perekonnanimi (Järvesuu, Petseri 1921). 51 korda on seda võetud ka perekonnanime eestistamisel, sh 29 juhul E-tähega algava nime asemele. Rohkem kui üks kord on sellega asendatud nimesid Ehrpais ~ Ehrpass (viis korda), Ehrenbusch ~ Ehrenbus (neli korda), Jürgenson (kolm korda), Ehkmann, Ehrmann, Eifel, Einbork, Eltermann, Entson, Gebruk ja Kannika (kaks korda). Omaaegsetes eestistamise soovitusnimestikes puuduv nimi on arvatavasti sündinud paljudel inimestel ühesuguse loogika alusel koidu ja eha vastanduse ning

Lydia Koidula luuletajanime koosmõjul (koit ja eha > Koidula ja Ehala). – UU
EAA.5433.1.15:21–23; Must

Eks (32) <-i>. **E Vi VN_g**

Unukse mõisas (VN_g) pandud ainukordne perekonnanimi (1835 *Eks*). Selle said 41-aastane Kadri, kes oli tulnud 1832. a naaberkihelkonnast Lüganuselt Saka mõisast, ja tema vähem kui kaheaastane vallaspoeg Jüri. Uudisnimi Eks on moodustatud sõnast *eksima* ja tähendab siin eksinud naist. Samal põhjusel on Saaremaal perekonnanimeks pandud Eksind (Karja khk Pärsama ms). Eestistamise ajal on nimest Eks loobutud kaks korda, uueks nimeks on valitud Eedla (Laatre 1935) ja Jõekäär (Peningi 1938). – UU
EAA.1864.2.VIII-124:5, L 5p–6; EAA.1864.2.VIII-123:14, L 14p–15; Must

Habakuk (63) <-i ~ -e>, Habakukk (37) <-kuki ~ -kuke>. **L Ta Trm, Vö Rõu / E Ha Ris, Lä Vig**

Avinurme (Trm) mõisast, Rõuge kirikumõisast, Vihterpalu (Ris) ja Konuvere (Vig) mõisast pärit perekonnanimi (1826, 1835 *Abakuck, Abakuk, Habakuk, Habbakuk*) on võetud Piiblist. Habakuk (heebrea *Ḥavakuk/חַבְקֻק*) on üks Vana Testamendi prohveteid. Teda peetakse Vanasse Testamenti kuuluva Habakuki raamatu (arvatavasti VII saj eKr) autoriks. Nime tähendus on teadmata. Kõige levinuma käsituse järgi pärineb see akadi keelest, kus *ḥabbaqūqu* või *ḥambaqūqu* tähistas mingit taime (vrd araabia *ḥabaq* 'basiilik'). Niihästi teise *k* lisamine eesti nime lõppu kui ka käänamisviis Habakuk(k) : Habakuke on ajendatud rahvaetümoloogilisest arusaamast, et tegu on liitsõnaga, mille järel-osa aluseks on linnunimetus *kukk*. Eestistamise ajal on Habakuki perekonnanimest loobutud seitse korda, asemele on võetud Altjärv, Haaboja, Hiiepalu, Mäeots, Rohtla, Rohtmets ja Saareväli. Viiel juhul on eestistamine toimunud Avinurme vallas. – UU

EAA.1865.5.57:22, L 14p–15; EAA.1865.2.84/4:2, 10, L 1, 10p–11;
EAA.1864.2.VIII-105:130, L 132p; EAA.1865.2.84/4:10, L 137v; Must

Hirtentreu (41) [*hirtentr`eu, hirtentr`ei*]. **E Jä TÜR**

Särevere mõisas (TÜR) pandud ainukordne perekonnanimi (1835 *Hirtentreu*; Peetri khk Huuksi ms nimeraamatus mainitud koolmeister Mart Hirtentreu oma perega oli tulnud 1829. a Säreverest). Perekonnanime aluseks on haruldane, saksa vanades vaimulikes lauludes esinev liitsõna *Hirtentreu* 'karjasetruu' (*Hirt* 'karjane' + *treu* 'ustav, truu'), kus karjase all on ilmselt mõeldud vaimset karjast Jeesus Kristust. Perekonnanimi näitab ilmekalt Särevere nimeandja kalduvust taotleda ainulaadset ja erakordset, mida iseloomustavad ka nimed nagu *Angelus, Falkenklau, Pärillus, Silvester, Tagobert, Traugott, Wilibold* jms. Hirtentreu perekonnanime on eestistatud kaheksa korda. Kolmel juhul on asemele võetud sama tähega algav nimi (Heinpõld, Heinvee, Hintsalu), kahel juhul Üllaste; ühekordsed asendused on Loide, Seljamaa ja Tauga. – UU

EAA.1864.2.VIII-154:222, L 227p–228; EAA.1864.2.VIII-158:295, L 299–300;
EAA.1864.2.VIII-159:160, L 159p–160; Must

Indermitte (34) [*indermite*]. **E** Jä *Pai*

Mäo mõisast (*Pai*) pärit ainukordne perekonnanimi (1835 *InderMitte*). Nime aluseks on saksakeelne sõnaühend *in der Mitte* 'keskel'. Selliseid saksakeelseid asukohamääratlusi leidub Mäo priinimede hulgas mitmeid (*AmBach* 'jõe ääres', *AmEnde* 'lõpus', *AnderFeld* 'põllu ääres', *AnderWeide* 'karjamaa ääres', *ImDorff* 'küläs'). Perekonnanime Indermitte on eestistatud üks kord ajavahemikus 1919–1935, mil uueks nimeks võeti lõunaestiline Vastalu, ja hiljem veel kaks korda, kui uus nimi valiti vana nime algustähte silmas pidades (Iga-laan 1936 ja Indre 1940). – UU

EAA.1864.2.VIII-157:48, L 48p–49; Must

Iskül (38) [*iskül*] <-i>, Isküll (14) [*isk üll*] <-i>. **E** Vi *Lüg*

Pandud Maidla ms Unikülas (1835 *Jurg Isküll*). 1834 esines Maidla mõisas veel lisanimena (*Iskülla M: Jaan, Isküllä oder Wiini Michli Jürri S: Mart, Isküllä Iürri Jaan*). Perekonnanimi Iskül (Isküll) on tõenäoliselt pandud kunagise külanime järgi, ta võib pärineda külanimest Purtse jõe keskjooksul Hir-muse ja Maidla vahel (1465 *Iskül*, 1796 karjamõis *Yskul*). 1850 oli Maidla mõisas *Hanso Jaan Iskül*. Kolm isikut Maidla vallast perekonnanimega Iskül on eestistamisel võtnud uuteks nimedeks Hiimäe, Ilumäe ja Kalda. – MK

EAA.1228.1.478:110, L 182; EAA.1864.2. VIII-121:180, 181, 189, L 178p, 179p, 187p; EAA.1864.2.IX-88:208, L 210p; EKNR

Ivanov (2744) [*ivan`off, iv`aanov*] <-i>, naiss Ivanova (2853) [*ivanoova, iv`aanova*].

L Ta *Kam Puh TMr, Võ Plv* / **E** Ha *HJn Kuu, Jä Amb Koe Pee, Lä Kul LNg, Vi Jõh Rak Vai* / **S** / **I**

Siia on arvatud ka nimekujud *Iwanof, Iwanoff, Iwanow, Iwannow*. Setumaal 1921 ja Ingeris 1923 kujul *Ivanov*. Ivanovi aluseks on vene mehenimi Ivan (Иван), kiriklikus pruugis Joann (Иоанн), mille lähteks on kreeka Ioannes (Ἰωάννης), kaugemalt heebrea Yoḥanan (יְהוָנָן) 'Jahhi (Jumala) armuga' või Yehoḥanan (יְהוֹחָנָן) 'Jahve on armuline'. Perekonnanimi Ivanov on struktuurilt ja ajalooliselt isanimi. Tänu sisserändele oli Ivanov Eestis 1995 sageduselt kuues perekonnanimi, naisvaste Ivanova oli neljandal kohal. Nii et koos võttes kaugelt esimene perekonnanimi Eestis ja on liiga sageli esinevate perekonnanimede nimekirjas, ilma mõjuva põhjusega ei saa nime Ivanov(a) võtta. Eestistamisel on Ivanovi asemel uus nimi võetud 102 korral, neist 22 on lähtunud nimest Ivanov, ainuüksi Iva 11 korral, peale selle veel Ivala ja Ivalo, Ivas, Iiva Ivandi, Iivandi (3) jne. Ka üks Ivanova on nime muutnud, võttes perekonnanimeks Sirel. Kokku 30 nimevahetajat on valinud I-ga algava uue nime. – MK

EAA.5433.1.18:139, 140; Must

Jegorov (496) [*jeg`oorov*] <-i>, naiss Jegorova (471) [*jeg`oorova*]. **E** Ha *HJn* / **S**

Algselt Aruküla mõisast (*HJn*) pärit perekonnanimi (1835 *Jegoroff*). Põhjasõja ja katku tõttu rahvast hõrenenud Arukülla oli 1730. a asustatud vene talupoegi, kes sajad hiljem said venepäraseid priinimesi. Hiljem on Jegorovi nime kasutatud 1920. a-te algul Petserimaal perekonnanimede panekul (Irboska, Pankjavitsa 1921), Ingerimaal seda ei antud. Perekonnanimi Jegorov oli esialgu mehenimest Jegor (Erop) moodustatud patronüüm (Ivan Jegorov – Ivan Jegori poeg); mehenimi Jegor on kreeka päritoluga nime Georgi (vene Георгий < kreeka Georgios/Γεώργιος 'talupoeg, maaharija') rahvalik teisend. Eestistamise ajal loobuti Jegorovi nimest 22 korda. Üheksal juhul säilitati nime alus-

täht (Jalari, Juurismaa, Jõe, Jõeroo, Jõeste, Jõgever, Jõgis, Järva), ülejäänud juhtudel pole seost eelmise nimega taotletud. Praegune Jegorovite arvukus tugineb hilisemale sisserändele. Aruküla Jegorovite hulgast pärineb maalikunstnik Andrei Jegorov (1878–1954). – UU

EAA.1864.2.VIII-81:27, 32, L 27p–28, 32p–33; EAA.5433.1.18:320–324, L 144–148; Must; Unbegaun 1995: 42

Jurkatam (34) [j`urkatam] <-i>, Jurkatamm (10) [j`urka.t`amm] <-e>. L Sa Jaa

Maasi mõisas on 1833 *Jurkatamm*, 1834 *Johann Jurgatamm*, *Tönnis Jurgatam*, *Jurri Jurgatam*, *Laes Jurgatam* = *Lahs Jurgatam*, *Mats Jurgatam*. Samas kihelkonnas esines veel *Tamm*, *Tam* (Koigi mõisas), *Tammberg* (Kareda mõisas), *Reintam* ja *Raukentam* (Rannaküla mõisas) ning *Tam(m)pu(u)*. Nimeandja on ilmselt kasutanud sõna *tamm*, *tam* nimemoodustusliitena. Perekonnanime Jurkatam(m) esiosa on arvatavasti isikunimi. Nimekuju Jurkatam pärineb tõenäoliselt personaalraamatu kirjapildist, kus pikk *m* oli märgitud ühe tähega, mille peal oli kriips (*m̄*). Kirikuraamatus on *Jurkatamm*. Vrd Reintam. – MK

EAA.1294.1.114:8, L 7p; EAA.1294.1.277:37; Henno 2000: XXXIV, XLI, XLVIII

Kaelep (71) <-i ~ -a>. L Pä Aud

Nime Kaelep pole A. Musta andmebaasi järgi kuskil pandud ega selleks ka eestistatud. Audru mõisas on küll pandud ainukordne nimi Kailep, mida tänapäeval sel kujul ei esine. XX saj-l oli Audru khk-s mitu Kaelepa talu, mis väidetavalt olid nime saanud perekonnanime järgi. Ilmselt on perekonnanimes Kailep olev *i* madaldunud XX saj-ks *e*-ks. Kailep esines Audru Nõmmeste küla lisanimena juba XVII saj lõpul (*Kaylep Jack*). Lisanime lähtekohaks võis olla mingi loodusnimi, registreeritud on näiteks Kaelepa heinamaa (Mih) ja Kaelepa soo (PJg), Kaelepa-nimeline koht asub Mihkli ja Pärnu-Jaagupi piiril Vee mõisa alal Kõima raba serval vastu Kõima raja (1842 *Kaileppa*, *Kaileppa-Mättik*). Nime tähendussisu pole selge, oletada võiks isikunime Kai ja *lepp* : *lepa* (või ka järelosise kujunemist sõnast *lõpp* : *lõpe*). – MK

EAA.2072.3.35d, L 1; KN; Must; Roslavlev 1977: 9

Karlep (64) <-i>. E Ha Rap, Vi Iis / EES

Pandud Iisaku mõisas (1835 *Mart Karlep* Porskuva, tänapäeva Vaikla küla all), Harjumaal Kuusiku mõisas on pandud *Karlepp*. Perekonnanimi Karlep ilmus ka 1935. a soovitusnimestikus, selle põhjal on oma võõrapärast nime eestistatud 10 korral, sh Karelson, Karlsbach, Karlson. Kõik eestistajad on säilitanud nimealguse K. Karlep on soovitusnimekirja võinud sattuda kui haruldane perekonnanimi, aga ka kui ürikunimi, nimelt on Padise lääni Rannavakusest kirja pandud XVI saj-l Karilepa küla nimena *Karlep*. Soovitusnimekirjade koostajaile olid arhivaalid tõenäoliselt tuttavad. Iisaku perekonnanimi Karlep võib pärineda kohanimest, vrd Iisaku endine Karlepi küla (1809 *Karlops*, 1844 *Karlep*, 1871 *Kaarlöp*) ja Karlepa järv (1872–1873 *Karleppa Jerw*). Selle kohanime seos soovitusnimestikuga pole teada. Vrd Kaarlepp, Kaarlöp. – MK

EAA.1.2.934:404, L 400; EAA.1864.2.VIII-118:265, L 263; EAA.1225.2.2:103, L 204; EN; KN; Must; Schmidt 1844; Schmidt 1871

Kaurla (43) [k`aurla]. **E Vi VN_g / EES**

Algselt Kunda mõisas (VN_g) pandud perekonnanimi (1835 *Kaurla*) lähtub samakujulisest lisanimest. Selle aluseks on mehenimi *Kauril(a) (vrd setu Kauril, isuri Kaurila), mille lähteks on vene Gavriil (Гавриил), rahvapäraselt Gavril (Гаврил) või Gavriila (Гаврила) < kreeka Gabriel (Γαβριήλ) < heebrea Gavri'el (גַּבְרִיאֵל 'Jumal on mu jõud'). Täishääliku väljalangemine teisest silbist sisekao tõttu (*Kaurila > Kaurla) võimaldab oletada, et nimi on kasutusel olnud juba keskajal (vrd Vassili > Vasli, mis pärineb perekonnanime samuti Virumaalt). Eestistamise ajal on perekonnanimega Kaurla seitse korda asendatud nime Vospert (Kunda, Kunda-Malla, Narva, Rakvere 1937–1940), mis samuti pärineb Kunda mõisast. Vrd Gabriel, Kaur, Kaurson. – UU
EAA.1864.2.VIII-124:153, 157, 171, L 154, 158p–159, 172p; EAA.1231.1.231:238, lk 479; Saar 2015: 170, 175; Rajandi 1966: 65

Kobrussepa (30) [kobru_səpa]. **E Ha Nis**

Munalaskme mõisast (Nis) pärinev ainukordne perekonnanimi (1834 *Kobbro-seppa*) lähtub samakujulisest varasemast lisanimest, mille esiosa viitab Kobru küla nimele ja järelosa sepa ametinimetusele. Samast loogikast lähtuvalt on Munalaskmel perekonnanimeks pandud Kobrurätsep (*Kobbroretzepp*), mis tänapäevaks on hääbunud. Omastava käände vormis perekonnanime Kobrussepa kõrvale on aja jooksul tekkinud nimetava käände vormis Kobrussepp (2017. a üheksa kandjat). – UU
EAA.1864.2.VIII-98:195–196, L 193p–195; EAA.1864.2.VIII-99:84, L 81p–82; EKNR: *Kobru*; Must

Liivapuu (43) [liiva_p`uu]. **S**

Eesti Vabariigi algusaastail Petserimaal pandud perekonnanimi (Irboska, Järvesuu, Pankjavitsa, Petseri 1921, Satserinna 1923). Selle aluseks on Vastseliina ja Setu murdesõna *liivapuu*, mis tähendab ploomipuud (*liiva-* < vene *лива* 'ploom'). – UU
EAA.5433.1.25:224–231; VMS: 438

Mutli (78) [m`utli], **Mutle** (31) [m`utle]. **L VI Vil / EES**

Pandud Päri ja Viljandi mõisas (*Mutli*). Nimi esines Viljandimaal lisanimena 1584 (*Muthle Hen nowo*) ja 1585–1589 (*Mutli Hen*). XIX saj on Mutli olnud ka külanimi. Eestistamise käigus on võtnud nime Mutli perekond Muttel, seevastu kaks Mutle perekonda on võtnud uueks nimeks Nurmepaju ja Piirimäe. Mutli nime tähendussisu kohta on raske midagi öelda. Võib-olla on nimi analüüsitav *Mut+li*. Sõnal *mutt* on palju tähendusi, nende hulgas loomanimetus ja kalapüügivahendid. Pole kindel, et praegu eestikeelne sõna *mutter* 'kruvi' oli XVI saj juba saksa keelest laenatud. Usutavaks aluseks nii siinse lisanime kui ka perekonnanime Mutli puhul võiks olla pigem sks *Muter* 'nöiavitsa või pilda abil veesoone otsija', *r*-i asendumine *l*-iga on mõeldav. Kõige tõenäolisemalt on aga Mutli nimi seotud *mulgi* sõnaga, millest on *t*-lisi variante läti murretes. Mutli nimes võib olla tekkinud inversioon, mille käigus *t* ja *l* on vahetanud kohad. Ka lisanimi *Multi* esineb Viljandimaal XVI saj. – MK
EKNR; Must; PA IV: 165, 191, 207, 228, 249, 264

Nilbe (37) [n`ilbe], koh ka *Nilbõ*. **L** *Võ Plv Rõu / S*

Pandud Varbuse ja Vastse-Nursi mõisas (1826 *Nilbe*). Setumaal on 1921 pandud nimekuju *Nilbõ*. Eestistamisel on üks Nilbe võtnud perekonnanimeks Nõmme. Läänemaal Lihula mõisas pandi perekonnanimi Nilb (2017 oli selle nimelisi 16), mis langeb kokku sõna *nilv* läänemurdelise variandiga. Lisanimena esineb 1601 Viljandimaal *Nilpe Han*, Pärnumaal Karksis *Nilpe Marx*. Murretes, eriti Lõuna-Eestis Võrumaal, on *nilbe* tähendus 'libe', kuid see võib ka juhuslik häälikuline kokkulangevus olla. Vrd Nilp. – MK

EAA.1864.2.VIII-178:24, L24p; EAA.1865.2.64/21:5, L4p; EAA.1865.2.83/13:15, 15p; EAA.5433.1.30:236; EMS; Must; Rev 1601: 116, 140

Nurmik (228) <-u>. **EES**

Perekonnanimi Nurmik tekkis ja hakkas levima eestistamise tulemusel, kui seda nime on võetud 59 korda. Neist 32 puhul on ilmselt arvestatud seda, et vana ja uus perekonnanimi algaksid sama algustähega. Üks perekonnanime Nurmik populaarsuse põhjusi oli ka see, et soovitud nimi Nurm oli liigsageduse tõttu keelatud ja valiti häälikuliselt lähedane tuletis. Ka otseselt saksapärase (Bedman, Forstmann, Grünberg, Grünvald, Hartmann, Linzbach, Neumann jne) nime vahetajaid oli 32. Üksikud vahetasid välja oma eesti päritolu ebasoovitavaks peetud nimed (Napp, Neider, Nikker, Nokas, Noll, Näro). Nurmiku vastu vahetati veel mõned arvatavalt moonutatud kirjapildiga nimed (Jets, Jõets) ja isikunimedest sündinud perekonnanimed (Matias, Mikkus, Nuuter jt). Eesti murretes on *nurmik* teatud puunõu, piimapütt, saartel ja läänemurdes ka teatud taim (vrd ka *nurmikas* 'Poa', *aasnurmikas* 'kastehein, *Agrostis*'), samuti väike ja kangus humalakäbi või õun; *nurmikud* on 'halvasti kasvanud, ainult lehti ajav juurvili, mugulvili (või kõrsvili)'. Wiedemannil esineb vähendav tuletis sõnast *nurm*, mida nimevahetajad ilmselt silmas pidasid. Nurmik on esinenud isikunimes XVI saj algul: *Mart Nurmick* 1505 Jüri khk-s. Perekonnanime Nurmiks on pandud Läti alal Vidzemes XIX saj. Vrd Nurm. – MK

EKMS: I, 40, 43, III, 327, 639, 1117; Johansen 1925: 63; Must; Vaba 2017: 483; VMS; Wd

Oskar (55) [ˈoskar] <-i>. **L** VI *Vil / E Ha Kuu, Jä JIn Pee, Vi Kad*

A. Musta andmeil Liivimaa kubermangu ühest (1826 *Oskar*) ja Eestimaa kubermangu kuuest (1835 *Oskar*) mõisast pärit perekonnanimi. Liivimaa poolel on seda pandud Viljandimaa ühes mõisas (Vana-Pärsti), Eestimaa poolel Harjumaa kahes mõisas (Kolga, Kõnnu), Järvamaa kolmes mõisas (Mets-taguse, Päinurme, Vodja) ning Virumaa ühes mõisas (Vohnja). Oskar (< muinasjuri Oscur, anglosaksi Osgar 'jumala oda') oli XIX saj algul moodne mehenimi. See tuli Euroopas taas käibele James Macphersoni rahvusromantilise luuletsükli „Ossiani laulud” (1760–1765) mõjul, kus Oscar on muistse keldi lauliku Ossiani poeg. Põhjamaades tegi nime tuntuks Rootsi kroonprints, hilisem kuningas Oskar I (1799–1859; troonil 1844–1859); oma endise kindrali pojale oli nime valinud Ossiani lauludest vaimustunud ristiisa Napoleon I isiklikult. Eestlaste hulgas levis Oskar eesnimena alles pärast perekonnanimede panekut ja saavutas XIX–XX saj vahetusel suure populaarsuse. Perekonnanimede panemisel on mõnel juhul lähtutud kõlalähedusest talu nimega, nt Viljandi khk Vana-Pärsti mõisas läks see Oksa tallu. Eestistamise tõttu on Oskari perekonnanimest loobunud 17 juhul. Kümnel juhul on asemele võetud

sama tähega algav nimi (Ojala, Ojari, Ojasalu, Ojaväli, Oks, Oksaar, Oksaare), seitsmel juhul (Etulaid, Hiiekivi, Kard, Kastan, Lumi, Maidla, Niinsalu) pole seda silmas peetud. – UU
EAA.1864.2.VIII-130:113, L 114p; EAA.1865.3.283/8:3, L 3p; Must; Rajandi 1966: 140; Vilkuna 2003: 174

Pahapill (94) [*paha_p'ill*] <-i>. **L Sa Kaa Mus**

Pandud Elme mõisas (1826 *Pahapill*) ja Paatsa mõisas (1826 *Pahhapil*). Eestistamisel on viis perekonda nime Pahapill vahetanud uuteks nimedeks Laine, Pappel, Piirlaid, Tammela ja Toim. Pahapilli aluseks on talu- ja külanimi (1627 *Paha Pilli Tönnis*, 1798 *Pahhapil* /talurühm/, 1826 *Pahapilli*). Kohanimi on kaheosaline, järelosa aluseks on eesnimi Pill, mille lähteks Philipp. – MK
EAA.1865.4.308/2:14, L 26p; EAA.1865.4.340/10:10, L 9p; EKNR; Must

Seppago (30) [*s`eppago, sepago*]. **E Vi VNg**

Kunda mõisas (VNg) pandud ainukordne perekonnanimi (1835 *Seppago*). Nagu selgub Viru-Nigula koguduse personaalraamatust, tuleneb see Sepa Jaagu lisanimest: Seppago priinime on saanud *Seppa Jago p. Josep* ja tema pere. – UU
EAA.1864.2.VIII-124:158, L 159p-160; EAA.1231.1.231:235, lk 473

Sulger (34) [*s`ulger*] <-i>. **E Vi VNg**

Kalvi mõisast (VNg) pärit ainukordne perekonnanimi (1835 *Sulger*). Karl von Essenile kuulunud Kalvi mõisas on perekonnanimesid mõnel juhul loodud ligikaudu nii, nagu Johannes Aavik lõi sajand hiljem tehissõnu: lisa- ja talunimedes häälikuid suvaliselt ümber paigutades, lisades või välja jättes, nt *Retsep* (lisanimi) > *Trestip* (perekonnanimi), *Volmer* (lisanimi) > *Volder*, *Lermo* (perekonnanimed). Sulgeri perekonnanime said *Silgo Ado Karel*, tema vend *Maddis* ning nende pered; perekonnanimi on moodustatud lisanimest *Silgo* (< *silk*) formandiga -er, kusjuures esisilbi *i* on suvaliselt asendatud *u*-ga. – UU
EAA.1864.2.VIII-124:45, L 45p-46; EAA.1864.2.VIII-123:142, L 141p-142; Must

Tamm (5242) <-e ~ -i>. **L Pä Sa Ta Vl Vö / E Ha Jä Lä Vi / S / I / EES**

Pandud nii Liivimaal kui ka Eestimaal paljudes paikades, kokku 203 mõisavallas, Liivimaal u kaks korda rohkem kui Eestimaal, eriti Tartu- ja Saaremaal, vastavalt 46 ja 32 korral. Setumaal on Tamm pandud 1921, Ingeris 1922. Tamme nimede hulka on arvatud ka variandid *Dam*, *Damm* ja *Tam*. Eestistamisel on võetud uueks nimeks Tamm 17 korral, näiteks ebasobivaks on ilmselt peetud loomanimetustel põhinevaid perekonnanimesid Härg, Oinas, värvinimetust Punane või ka võõrapärasust (Kruhmin, Stamm, Such). Mitu nimevahetajat on otsustanud lühema nimevariandi Tamm kasuks (Jurkatam, Tamme, Tammo, Tamm-Oinas) või on ilmselt taotlenud paremat kõla (Tamp, Timm). Eestistamisel on üks Tamm vahetanud perekonnanimeks Samm, Tam vahetanud perekonnanimeks Tammekand, Damm võtnud nimeks Raid ja perekond Damm nimeks Tamme. Tänapäeval on Tamm levinuim eesti perekonnanimi, mille puhul tähendusliku sisuna on võimalikud eesti puunimetused *tamm* : *tamme* või *tamm* : *tammi* (vrd sks *Damm* '(pais)tamm, (raudee)tamm, sõidutee'). Üldiselt seostatakse perekonnanime Tamm eeskätt puunimetusega.

Al 2005. a-st on Tamm liiga sagedaste perekonnanimede nimekirjas ja seda ei saa ilma mõjuva põhjusega uueks nimeks võtta. – MK
EAA.5433.1.42:129, 132; Lisa

Toots (538) [t`oots, t`oot's] <-i>. L Pä Ta Võ / E Ha Vi / **EES**

Vaadeldud koos nimevariantidega *Tootz*, *Totz* ja *Tots*. Pandud Liivimaal 24 mõisavallas, Eestimaal kolmes. Eestistamisel on endale perekonnanime Toots võtnud Orik ja Pulk. Liivimaalt on pärit ka perekonnanimi Tootsi, ainsa erandina pandud Järvamaal Koeru khk Ervita mõisas. Perekonnanimed Toots ja Tootsi tulenevad mehenimest Toots. Kagu-Eesti nime Toots puhul tundub õigustatud pilk vene muganditele ja häälikuliselt lähedasele vene isanimele *Totševitš* (Точевичъ). Praeguse uurimisseisu järgi võiks Toots olla Kagu-Eestile omane nimekuju. Põltsamaa staarostkonnas on 1587 mainitud *Thocz Nak* uusasukana, ühtlasi näib see olevat esimene Toots staarostkonnas jälgitava aja jooksul. Huvi võiks pakkuda ka sarnane Eesti alal esinenud mehenimi Toos, mis E. Rajandi järgi tuleneb nimest Theodosius või Theodotus. Häälikuliselt võiks Theodotuses teoreetiliselt näha ka üht Tootsi alust, pearõhulise silbi säilimisel Toos ← Theodosius (vene Феодосий), Toots ← Theodotus (vene Феодот, perekonnanimed Феодочев, Феодотьев). Paistab, et Kagu-Eestis esines idakristlik Toots, mis sealt levis põhja ja lääne poole. Viljandimaalt on XVI saj-st registreeritud nii Toots, Toos kui ka Toss. (2017 oli 20 isikut perekonnanimega Toos, vrd Holstres 1826 *Toos Jaak Tootz S.*) Pärnumaale jõudsid nime-mugandid täiesti segunenuna XVII–XVIII saj. 1767 on märgitud talupoega *Orrametsa Toos*. 1788 oli seal *Totzi Ado Land* 'Tootsi Ado maa', millest tehti karjamõis, tänapäeval Tootsi. Vrd ka teist Pärnumaa kohanime Toosikõnnu (1683 *Tosikonna Johans*, 1724 *Tossikand Jahn*). Läänemaa XVI saj vakuraamatus puuduvad esinimed Toots, Toos ja Toss. Näib, et nimerühm on tulnud Kagu-Eestisse pigem vene mõjul. Vrd Toss. – MK

EAA.1865.3.210/3:88, L 86p; EKNR; Must; Rajandi 1966: 63; Tupikov 1903

Toss (59) [t`os's] <-i>, [t`oss] <-u>. L Sa Muh, Ta Kod MMg San, Vl Hel, Võ Rõu Urv Vas

Pandud Liivimaal üheksas mõisas. Perekonnanime Toss lähtekoht on tõenäoliselt isikunimi Theodosius, mis on Eestisse jõudnud vene mehenime Feodossi (Феодосий) kaudu. Perekonnanimena on registreeritud ka Tosso (16 nimekandjat 2017), pandud samuti Liivimaal Viljandi- (Trv) ja Tartumaal (Kod, Nõo). Vrd Toots. – MK

Must

Üleoja (51) [üle_oja]. E Lä Mär / **EES**

Ainukordne nimi, pandud Sõtke mõisas (1835 *Ulleoja*). Perekonnanimi on saadud talunimest (Sõtke mõisas 1834 *Ülleoja Willem*, *Ülleoja Thomas Sohn Kristjan*). Üleoja on ka eestistatud nimedest Baumann (1) ja Überbach (8), viimane nimi on tähenduslikult sama kui eesti Üleoja. Liitsõna *üleoja* on talupoja lisanimena Pärnumaal esinenud juba XVI saj (*Melno Uleoja*). – MK

EAA.1864.2.VIII-167:301, 302, 311p, 312p; Must; Stackelberg 1928: 164

Toodud prooviartiklid võivad töö käigus täieneda või muutuda. Lahtised või vaieldavad on veel mitmed artikli sisu ja vormistust puudutavad põhimõtted. Näiteks see, kas õnnestub kokku koguda andmed perekonnanime kääna-

mise ja häälduse kohta, selgub pigem töö käigus, ent katset selleks tehakse. Taotlus on kajastada nimede tegelikku käänamist ja hääldust, st olla kirjel-dav, mitte soovitav.

Eialgu on projekt saanud rahastuse kolmeks aastaks (2016–2018), sest rahastav programm „Eesti keel ja kultuurimälu II” lõpeb 2018. aastal, ent tõe-näoline on, et töö raamatu kallal kestab sellest kauem. Kui eeldada, et koha-nimeraamatu näitel kestab koostamine seitse aastat, siis peaks kogu sõnaraa-mat valmima 2023. aastaks. Parajasti selleks ajaks, kui saab täis 200 aastat perekonnanimede võtmise algusaastast 1823.

Allikad

EAA = Rahvusarhiiv. Endise Eesti Ajalooarhiivi fonditähis

EEA.1 Eestimaa rootsiaegne kindralkuberner

EEA.1228 EELK Lüganuse kogudus

EEA.1231 EELK Viru-Nigula kogudus

EEA.1267 EELK Kanepi kogudus

EEA.1294 EELK Jaani kogudus

EEA.1864 Eestimaa kubermangu revisjonilehtede kollektsioon

EEA. 1865 Liivimaa kubermangu revisjonilehtede kollektsioon

EEA.2072 Kaardikogu

EEA.5433 Petserimaa ja Narva-taguste valdade elanike perekonnanimede panemise komisjonid

KN = Eesti Keele Instituudi kohanimekartoteek

Must = Must, Aadu. Onomastika andmebaas. <http://www.ra.ee/apps/onomastika/index.php/et> (3. XI 2017)

Kirjandus

Duden 2005 = Familiennamen. Herkunft und Bedeutung von 20 000 Nachnamen. Bearbeitet von Rosa und Volker Kohlheim. Mannheim–Leipzig–Wien–Zürich: Dudenverlag.

EKMS = Saareste, Andrus 1958–1968. Eesti keele mõisteline sõnaraamat I–IV. Stockholm: Vaba Eesti.

EKNR = Eesti kohanimeraamat. Koost Marja Kallasmaa, Evar Saar, Peeter Päll, Marje Joalaid, Arvis Kiristaja, Enn Ernits, Mariko Faster, Fred Puss, Tiina Laansalu, Marit Alas, Valdek Päll, Marianne Blomqvist, Marge Kuslap, Anželika Šteingolde, Karl Pajusalu, Urmas Sutrop. Toim Peeter Päll, Marja Kallasmaa. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2016.

EMS = Eesti murrete sõnaraamat. Tallinn: Eesti Keele Instituut, 1994–.

EN = Eesti nimi. Valik uusi perekonnanimesid. (Akadeemilise Emakeele Seltsi toimetised XXVII.) Toim Julius Mägiste, Elmar Elisto. Tartu, 1935.

Heintze, Albert 1908. Die deutschen Familiennamen geschichtlich, geographisch, sprachlich. Halle: Buchhandlung des Waisenhauses.

Hennö, Kairit 2000. Eesti priinimed. Jaani kihelkond. Eesti Keele Sihtasutus, s.l.
Johansen, Paul (toim) 1925. Vanem Tallinna Jaani haigemaja vakuraamat. 1435–1507 / Das älteste Wackenbuch des Revaler St. Johannis-Siechenhauses.

- 1435–1507. (Tallinna linna arhiivi väljaanded IV (2) / Publikationen aus dem Revaler Stadtarchiv IV (2).) Tallinn: Eestimaa Trükikoda.
- Lisa = Regionaalministri 25. veebruaril 2005. a määruse nr 8 „Liiga laialdase kasutusega perekonnanimede loetelu kehtestamine” lisa (regionaalministri 06.10.2013. a määruse nr 11 sõnastuses).
- Must, Aadu 2000. Eestlaste perekonnaloos allikad. Ajalooarhiiv. Tartu Ülikooli arhiivinduse õppetool. Tartu: Kleio.
- Must, Aadu 2015. Perekonnaloos uurija käsiraamat. Tallinn: Hea Lugu.
- PA IV = Polnische Akten IV. 1583–1590. Toim Oleg Roslavlev. Hefte zur Landeskunde Estlands. Heft 6. München, 1973.
- Rajandi, Edgar 1966. Raamat nimedest. Tallinn: Eesti Raamat.
- Rajandi, Edgar, Tarand, Helmut 1966. Meie perekonnanimede liigitamisest ja seletamisest. – Keel ja Kirjandus, nr 7, lk 393–402.
- Rajandi, Edgar, Tarand, Helmut 1966. Perekonnanimedest ja nende uurimise ülesannetest. – Keel ja Kirjandus, nr 4, lk 226–231.
- Rev 1601 = Die Revision Livlands 1601. Estnisches Siedlungsgebiet. Toim Oleg Roslavlev. Hefte zur Landeskunde Estlands. Heft 3. Wolfratshausen–Waldram. München, 1967.
- Roslavlev, Oleg 1977. Das Pernauer Land Ende 17. Jh. – Zur Siedlungsgeschichte Estlands. Heft 4. München.
- Saar, Eva 2015. Vene õigeusu eesnimed vадja, isuri ja seto keeles. – Emakeele Seltsi aastaraamat 61 (2015). Tallinn: Emakeele Selts, lk 167–186.
- Saareste, Andrus 1935. Eesti liignimedest varemalt, nüüd ja tulevikus. Tallinn: Nimede eestistamise toimkonna kirjastus.
- Schmidt 1844 = Generalcharte von Ehstland in 2 Blättern. Mit Unterstützung des Vereins der Merino Zucht zu Orrehhoff. Hrsg. von J. H. Schmidt. [Berlin?] 1844.
- Schmidt 1871 = Karte von Ehstland mit den Kreis-, Polizeidistricts- und Guts-Grenzen so wie den Plänen der Städte neu umgearbeitet und herausgegeben von Hofrath J. H. Schmidt. [1871, täiend. 1876.]
- Stackelberg, Baron F. 1928. Das älteste Wackenbuch der Wiek (1518–1544). – Õpetatud Eesti Seltsi aastaraamat / Sitzungsberichte der Gelehrten Estnischen Gesellschaft 1927. Tartu, lk 78–254.
- Тупиков 1903 = Словарь древне-русских личных собственных именъ. Трудъ Н. М. Тупикова. С-Петербургъ.
- Unbegaun 1995 = Б.-О. Унбегаун, Русские фамилии. Перевод с английского. Москва: Прогресс-Универс.
- Vaba, Lembit 2017. Kuidas Liivimaa läti talupojad said endale perekonnanimed – vaade peeglis. – Keel ja Kirjandus, nr 6, lk 481–485.
- Vilkuna, Kustaa 2003. Etunimet. Avustajat Marketa Huitu ja Pirjo Mikkonen. Helsingissä kustannusosakeyhtiö Otava.
- VMS = Väike murdesõnastik I–II. Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Valgus, 1982–1989. <http://www.eki.ee/dict/vms/> (3. XI 2017).
- Wd = Wiedemann, Ferdinand Johann. Eesti-saksa sõnaraamat. Neljas, muutmata trükk teisest, Jakob Hurda redigeeritud väljaandest [1893]. Tallinn: Valgus, 1973.

On the dictionary of Estonian surnames

Keywords: onomastics, surnames, dictionaries, etymology

In 2016 a new project was started aiming at compiling a dictionary of Estonian surnames. Most of the Estonian surnames were given in 1826–1834, while a significant part of the surnames were Estonianized in the 1920s and 1930s. The dictionary will comprise about 6 000 surnames that are selected based on the frequency of surnames in the Estonian population register (in order to be included the frequency has to be 30 or more) and the availability of historical records (only names given in Estonia will be included). Besides etymology, a surname entry will include data on pronunciation and declension (still subject to discussion), frequency in 2017, data on the giving and change of the surname, original geographical distribution of the name, possible folklore on the naming reasons, and source references. As the study of Estonian surnames has not been as intensive as with place names or even first names, the compilation of the dictionary must involve a lot of research. As an example, 30 name entries are presented for further feedback.

Marja Kallasmaa (b. 1950), PhD, Institute of the Estonian Language, Senior Lexicographer, marja.kallasmaa@eki.ee

Udo Uiho (b. 1956), Institute of the Estonian Language, Senior Lexicographer, udo.uibo@eki.ee

Peeter Päll (b. 1961), PhD, Institute of the Estonian Language, Head of Language Planning, peeter.pall@eki.ee